

Η ΛΙΜΝΗ ΚΑΡΛΑ

1. Ερώτηση : Τι υπήρχε στην περιοχή πριν το 1960 και γιατί αποξηράνθηκε ;

Απάντηση : Η αβαθής λίμνη Κάρλα, ένα κλασικό τεκτονικό βύθισμα 45.000 στρεμ. περίπου δεν είχε σαφή όρια. Στις περιόδους ξηρασίας (και φυσικά το θέρος) περιορίζονταν η έκτασή της, ενώ αντίθετα στις περιόδους πλημμυρών (και φυσικά το χειμώνα) αυξάνονταν. Η παλινδρόμηση αυτή του νερού, ένα είδος πλημμυρίδας και αμπώτιδας, επηρέαζε αποφασιστικά την βορειο-δυτική περιοχή της, γνωστή ως Παρακάρλια περιοχή, ένα εκτεταμένο υγρότοπο εκτάσεως 135.000 στρεμ. περίπου. Ευνόητο πως και η έκταση αυτή που ήταν σε άμεση επαφή με τη λίμνη παρακολουθούσε την αυξομείωση των ορίων της λίμνης για τους ίδιους λόγους. Μιλάμε λοιπόν για 180.000 περίπου στρεμ. γόνιμης γης, με αρκετές κηλίδες (προ της αποξήρανσης), αλατούχων και αλκαλιωμένων εδαφών. Μιλάμε επίσης για μια λίμνη με υφάλμυρα (γλυφά) νερά, ακατάλληλα για ύδρευση και άρδευση. Γενικά μια περιοχή που αποτελούσε θαυμάσιο βάθρο για την διαβίωση των κουνουπιών και τη διατήρηση της ελονοσίας που ήταν ενδημική αρρώστια για τους πεδινούς της Θεσσαλίας από τους ιστορικούς χρόνους, πιθανόν και τους προϊστορικούς. Η έκταση αυτή αποτελεί υπολεκάνη της Θεσσαλικής πεδιάδας και ο διαχωρισμός της από αυτήν είναι αδιανόητος, όπως και κάθε υδραυλικό-γεωτεχνική διάκριση. Σύμφωνα με την αρχική μελέτη (Nobile 1913) και την οριστική-κατασκευαστική (MacDonald 1933), έπρεπε τα Παρακάρλια, αυτά τα 135.000 περίπου στρεμ. γόνιμης γης, να προστατευθούν από τις πλημμύρες, να αποξηρανθούν, να αποστραγγιστούν-υποστραγγιστούν και μετά τη φυσική

απόπλυση των εδαφών και την απομάκρυνση των υδατοδιαλυτών αλάτων, να αρδευτούν. Αυτός ήταν ο στόχος και όχι «να αποδοθούν οι εκτάσεις της λίμνης στην καλλιέργεια».

Για την επιτυχία του στόχου αυτού, αναγκαία προϋπόθεση ήταν η προστασία της λεκάνης από τις πλημμύρες, η κένωση της λίμνης, δηλαδή αυτά τα 45.000 στρεμ. περίπου που κατείχαν το χαμηλότερο από άποψη υψομέτρου χώρο και η δημιουργία μετά πάροδο 3-4 ετών, στην ίδια θέση ενός ταμιευτήρα, μικρότερου εμβαδού εκείνου των 45.000 στρεμ. αλλά μεγαλύτερης χωρητικότητας (περί τα 100-120 εκατ. κ.μ.). Ευνόητο ότι ο ταμιευτήρας αυτός θα καταλάμβανε το χώρο που το υψόμετρο καθόριζε, δηλ. το νοτιοανατολικό άκρο του βυθίσματος. Να προσθέσω πως ο στόχος αυτός όπως προτάθηκε από τον Nobileστα 1913, έτυχε γενικής αποδοχής και κανένας δεν αντιτάχθηκε. Αντιρρήσεις υπήρξαν, όπως και διαφωνίες, σε άλλες υδραυλικές λεκάνες του Θεσσαλικού χώρου, όχι όμως και από κανέναν για την Κάρλα και τα Παρακάρλια.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός έπρεπε να κατασκευαστούν δώδεκα διακεκριμένα έργα. Η σήραγγα της Κάρλας προς τον Παγασητικό είναι το 5^ο κατά σειρά έργο στο χρονοδιάγραμμα που αρχικά διαμορφώθηκε. Κατασκευάστηκε την περίοδο 1957-1960. Έτσι αποκαλύφθηκε μεγάλη γεωργική έκταση που καταλάμβαναν τα νερά της λίμνης, έκταση του δημοσίου, έκταση που σε μεγάλο ποσοστό θα καταλάμβανε μετά την απόπλυσή της, ο υπό σχεδιασμό μεγάλος ταμιευτήρας. Αυτός ήταν ο στόχος.

Συμπέρασμα : Η λίμνη Κάρλα αποξηράνθηκε για τους λόγους που ήδη σημειώσαμε και οπωσδήποτε όχι για να αποδοθούν οι εκτάσεις της στην καλλιέργεια (από μελέτη Γ. Χατζηλάκου).

2. Ερώτηση : Ποια έργα και με ποιο στόχο έγιναν στην Κάρλα κατά τη δεκαετία του 1960 ;

Απάντηση : Όπως προαναφέραμε η βασική ιδέα για την διευθέτηση των υδάτων και την εξυγίανση του υγρότοπου στην περιοχή της Κάρλας με την δημιουργία της τεχνητής λίμνης που σήμερα κατασκευάζεται, διατυπώθηκε για πρώτη φορά πριν από εκατό περίπου χρόνια. Τα τέσσερα βασικά προαπαιτούμενα για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου ήταν τα ακόλουθα :

- Πρώτο αναγκαίο βήμα ήταν να τιθασευτεί η ροή του Πηνειού ποταμού και να προστατευτούν από τις πλημμύρες του οι πόλεις, οι οικισμοί, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, συνολικά η θεσσαλική λεκάνη και βεβαίως η παρακάρλια περιοχή. Τα σχετικά έργα άρχισαν κατά τον μεσοπόλεμο και ολοκληρώθηκαν μετά τον πόλεμο. Ήδη είχε εκπληρωθεί η βασική προϋπόθεση για τις όποιες επεμβάσεις στην παρακάρλια περιοχή, η οποία σημειωτέον, ως σημαντικά χαμηλότερη από τη στάθμη του Πηνειού, υπέφερε από τις ανεξέλεγκτες πλημμύρες του, οι οποίες δημιουργούσαν τις μεγάλες εκτάσεις ελών. Οι κατακλυζόμενες αυτές εκτάσεις βορειοδυτικά της πραγματικής λίμνης ανέρχονταν σε περίπου 135.000 στρ. και καλλιεργούνταν περιστασιακά, ενώ η λίμνη αντίστοιχα ήταν έκτασης 45.000 στρ με βάθος 2 ως και 6 μ.

Τα δύο αυτά διακριτά υδατικά συστήματα (τα έλη και το λιμναίο τμήμα της Κάρλας) εθεωρούντο κατ' οικονομία ως ένα ενιαίο σύστημα, γνωστό ως λίμνη Βοιβής ή Κάρλα.

- Το επόμενο βήμα, ήταν η αποστράγγιση όλων των ανεπιθύμητων αλατούχων υδάτων (ελών και λίμνης). Αυτό υλοποιήθηκε την δεκαετία του 60 με την κατασκευή της

σήραγγας εκκένωσης προς τον Παγασητικό. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την τελική κατασκευή της νέας τεχνητής λίμνης των 38.000 στρ. και όχι φυσικά για την «αποξήρανση» της, όπως ανιστόρητα ισχυρίζονται ορισμένοι. Επί πλέον επέτρεψε τις καλλιέργειες, την κατασκευή αγροτικής οδοποιίας και απαλλαγή της περιοχής από την ελονοσία.

- Το τρίτο βήμα ήταν η κατασκευή της τεχνητής λίμνης, που οριοθετήθηκε με χωμάτινα αναχώματα (συνολικού μήκους 21 χλμ), για την ταμίευση – αποθήκευση του νερού. Η τεχνητή λίμνη ως γνωστόν, λόγω δικαστικών διαμαχών για το ιδιοκτησιακό της Κάρλας, καθυστέρησε πολλά χρόνια και τελικά άρχισε να υλοποιείται αρχές του 90. Έτσι σήμερα, παρά τις γνωστές καθυστερήσεις, που δυστυχώς αποτελούν παθογένεια των Δημόσιων Έργων, είμαστε μόλις μια ανάσα από την ολοκλήρωση του τεχνικού μέρους του έργου.
- Η τέταρτη προϋπόθεση είναι πλέον η ελεγχόμενη τροφοδοσία της νέας λίμνης. Η εκτρεπόμενη ποσότητα των 90 έως 100 εκ. κ.μ. ετησίως από τον Πηνειό ποταμό θα συμβάλλει κατά ένα ποσοστό περίπου 70% στην δημιουργία της νέας τεχνητής λίμνης(τα υπόλοιπα θα είναι τοπικά νερά). Η μεταφορά τους προβλέπεται να γίνει μέσω διώρυγας (διαβαρύτητας), η οποία δυστυχώς δεν είχε συμπεριληφθεί στον αρχικό σχεδιασμό του Υπ. Υποδομών και είναι άγνωστο πότε θα υλοποιηθεί (*από ανακοίνωση επιστημονικών φορέων ΤΕΕ-ΓΕΩΤΕΕ-ΕΘΕΜ, Νοέμβριος 2015*).